

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An Christus omnia legis novæ Sacramenta immediatè instituerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

tinui, est hominem spiritualiter regenerare, quod fit per gratiam, non vero per characterem.

126. Dices secundò: Ille est effectus primarius alienius causa, qui semper producit: Sed gratia non semper producit, bene tamen character: Ergo gratia non est effectus primarius sacramenti, sed character.

Respondet Major esse veram, de effectibus qui nullam ex parte subjecti exigunt dispositionem non autem de iis qui cam necessario præsupponunt; unde cum gratia per sacramenta producenda, aliquā postulet dispositionem, saltem in adultis, quam non exigit character, ex eo quod Christus ita instituit, non sequitur gratiam esse effectum secundarium sacramentorum.

DISPUTATIO V.

De Sacramentorum institutore.

Ad quest. 64. D. Thomæ.

Postquam S. Doctor de essentia, & existentia, duplicique sacramentorum effectu, gratia nimirum & character, fusè disseruit, disputat de causa efficiente illorum, quæ duplex est, institutor scilicet, & minister sive executor sacramentorum. Nos de priori tantum hic agemus, ea quæ de sacramentorum ministris disputari solent, in sequentem disputationem rejicientes.

ARTICVLVS I.

An Christus omnia legis novæ sacramenta immediate instituerit?

2. Omnia sacramenta veteris legis fuisse à Deo immediate instituta, docent communiter Theologi, & constat de circumcisione Genes. 17. de reliquis vero ex toto Exodo, & Levitico. Neque obstat quod per Moysen, & per Angelos data fuerint illa sacramenta, sicut etiam per eos data fuit ipsa lex, id enim intelligendum est solum tanquam per legatos Dei, & promulgatores ipsorum, non vero tanquam per institutores, solum enim Deum habuerunt proprium authorem. Idem dicendum est de sacramentis legis naturæ, non potest enim apparenti aliquo fundamento dici, hoc fuisse alicui homini à Deo commissum. Et certe, si hoc in lege scripta factum non est, neque in lege naturæ fieri debuit. Nec obstat, quod non à Deo determinata essent signa sensibilia in quibus consistebat, sed voluntate humana determinarentur; inde enim solum potest inferri, determinationem sacramentorum fuisse ex voluntate humana, non vero ipsam eorum institutionem: Deus enim voluit, & immediate per seipsum instituit, quod homines, tempore illius legis, uterentur ad suam sanctificationem signis sensibilibus quamvis per eos determinandis. Solum ergo difficultas est, an omnia novæ legis sacramenta, immediate à Christo instituta fuerint, vel aliquorum institutionem Apostolis aut Ecclesiæ commiserit? Plures enim graves & antiqui Theologi, ut Magister sententiarum, Hugo à sancto Victore, D. Bona-

A ventura, & Alensis, existimant sacramenta Confirmationis, & Extremæ Unctionis, non à Christo immediate instituta, sed perinde ab Apostolis immediate fuisse instituta; post obitum Apostolorum in Concilio Medanen- secundum vero à Beato Jacobo.

Dico tamen, omnia novæ legis sacramenta immediate à Christo fuisse instituta. Conclusio est certa de fide, & definita in Tridentino sessione 7. canone. his verbis: Si quis dicere sacra- menta novæ legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit. Quamvis autem per hoc non immediate, non expresse habeatur in illis verbis, illam tamen subintelligi à Concilio, colligitur primò ex eo quod alias differentia quæ Tridientinum assignat inter sacramenta sacramentalia, & ipsa sacramenta (quod nimirum illas potest Ecclesia mutare & instituire, illa substantiæ sacramentorum (nulla esset, si Ecclesia posset etiam instituire & mutare ipsa sacramenta. Secundò, idem Concilium sessionis canone docet Extremam Unctionem à Christo fuisse institutam, & à D. Iacobo promulgatam, ubi distinguit promulgationem ab institutione, & hanc soli Christo, illam vero D. Iacobo attribuit.

Colligitur etiam hæc veritas ex illo 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. id est sacramentorum. Vbi Apostoli non dicuntur ut institutores, sed dispensatores sacramentorum. Unde Ambrosius libro 4. de sacramentis capite 4. dicit sacramentorum quis est, nisi Dominus Iesus.

Ratio demonstrativa huius conclusionis nulla est, quia dependet ex mera voluntate Dei, ut tamen congruentias adducat D. Thomas, 4. in solutione argumentorum. In primis, ne fideles ponerent spem in homine, si ab ipso aliqua fuissent instituta sacramenta, congruum fuit, ut Christus omnia institueret. Secundò, ne divisio in Ecclesia oriretur, propter diversa sacramenta, sicut apud illos qui dicebant, ego sum Paulus, ego autem Apollo, ego vero Capita. Item ne essent multa capita in Ecclesia, cum nim ad caput Recipiente pertineat condendos veluti fundamentales ipsius, & quæ habent vim in tota Republica, cuiusmodi sunt sacramentalia hoc ipso quod est in plures sacramentorum institutores, essent etiam plura capita in Ecclesia. Addo quod, cum ad dignitatem excellentiam sacramentorum pertineat dignitas & excellentia authoris, seu institutoris, sacramenta novæ legis non essent immediate instituta à Christo, essent inferiora sacramenta veteris legis, quæ (ut supra ostendimus) à Deo immediate instituta fuerunt.

Est etiam alia specialis ratio, cur omnia novæ legis sacramenta debuerint immediate à Christo institui, quam tradit idem S. Doctor in supplemento, quæst. 6. art. 6. in corp. & in 2. dist. quæst. 3. art. 1. quæst. 1. ubi ait, quod licet creatio universi præsupponitur operationi causalium secundarum quæ sicut non potuerunt ipsum creare, ejusque ordinem instituire, nec illum mutare aut invertere possunt: ita institutio Ecclesiæ præsupponitur operationibus istorum, qui in ea jam fundata & constituta suo statu instituuntur. Ecclesia autem fundatur per fidem & sacramenta: Ergo institutio sacra- mentorum non procedit ab operatione causarum

ARTICULUS II.

An potestas ministerialis instituendi sacramenta, & potestas excellentiæ quæ fuit in Christo, homini puro communicari potuerit.

Non procedit difficultas de potestate instituendi sacramenta per propriam auctoritatem, supremam, & independentem, utpote soli Deo propriam, ac proinde non convenientem Christo, ut homini, sed de potestate ex commissione, & de potestate excellentiæ quam Theologi ponunt in humanitate Christi, & quaeritur, an duplex illa potestas, puro homini communicari potuerit? Pro resolutione

10. Notandum primò, quamcumque potestatem instrumentariam gratiæ productivam, non sufficere ut aliquis dicatur causa instituens sacramenta ministerialiter, aliàs quilibet administrans sacramentum, diceretur illud instituere, & nulla esset differentia inter causam instituentem, & utentem, seu applicantem: reliquitur ergo potestas eligendi aliquam rem sensibilem, ad cuius applicationem gratia infallibiliter conferatur, & quæ proinde in certum & infallibile signum gratiæ instituitur.

11. Notandum secundò, potestatem excellentiæ quam Theologi ponunt in humanitate Christi, præter hanc potestatem instituendi sacramenta, seu dandi alicui rei sensibili vim ad infallibiliter significandam & causandam gratiam, adhuc tria alia importare. Primum, quòd ille qui habet talem potestatem, suis actibus mereatur collationem gratiæ per sacramenta. Secundum, quòd in nomine ipsius sacramenta sanctificentur, seu administrantur. Tertium, quòd non sit ita restrictus sacramentis, ut sine illis non possit producere illorum effectum, His præmissis, sit

§. I.

Duplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

12. **D**ico primò: Potestas ministerialis instituendi sacramenta potuit homini puro communicari. Ita communiter Thomistæ, Suarez, Valentia, Delugo, & alii, contra Scotum, Durandum, & Vazquem, qui negant talem potestatem posse puræ creaturæ communicari.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Potuit Deus facere liberam facultatem puro homini, aliis eo modo quo vellet gratiam conferendi, vel per solum actum internum, vel per externum contractum, aut verbum, vel per quodlibet aliud sensibile signum; sicut humanitati Christi dicitur communicata facultas patrandi miracula, & dandi gratiam. Sed ratione huiusmodi facultatis dicendus esset homo ille habere potestatem verè & propriè instituendi ex divina commissione sacramenta: Ergo potestas ministerialis instituendi sacramenta potuit homini puro communicari. Major est certa, nulla enim est per se loquendo major epugnancia in communicanda hac potestate supposito creato, quam naturæ creatæ, qualis est natura humana Christi. Minor verò probatur. Instituire sacramenta nihil aliud est quàm designare externas caeremonias, & res sensibiles, per quas, vel ad quarum præsentiam, infallibiliter detur & significetur gratia: Sed facultas explicata esset potestas ad talem actum

strorum Ecclesiæ, sed illi præsupponitur jam facta à Christo Ecclesiæ fundatore. Quæ ratio æque concludit de Apostolis, nam ipsi quoque sunt ministri Ecclesiæ, juxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.

Obijciunt primò: Cyprianus sermone de ablutione pedum, non longè à principio, sic ait: Ipse summus sacerdos sui est sacramenti institutor, & auctor, in ceteris homines Spiritum Sanctum habuere Doctorem: Ergo lentit solam Eucharistiam esse immediatè à Christo institutam.

Respondet, Cyprianum per sacramentum Christi intelligere non solam Eucharistiam, sed etiam alia sacramenta; per ly verò in ceteris, intelligere caeremonialia, quæ non à Christo immediatè, sed ab Ecclesiâ fuere instituta, ut explicant Belarminus, Gravina, & alii. Addo, hunc sermonem non esse Cyprianis, sed Auctoritatis incerti, (subindeque nos ejus auctoritate non premi; ipsosque hæreticos prædicta verba debere interpretari cum illi doceant, non solum Eucharistiam, sed etiam Baptismum, à Christo immediatè fuisse institutum.

Obijciunt secundò: Christus communicavit Apostolis totam auctoritatem quam à Patre accepit, ut colligitur ex verbis illis Christi ad Apostolos: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Sed Christus habuit potestatem instituendi sacramenta: Ergo & Apostoli, subindeque credibile est eos tali auctoritate utentes, aliquam sacramenta instituisse. Unde initio Ecclesiæ Apostoli conferbant sacramentum Baptismi, in nomine Christi, & non cum forma ordinaria; & sacramentum Confirmationis sine Chrismate, per solam manuum impositionem: sicut & sacramentum Ordinis, sine propria materiâ.

Respondet negando Majorem, licet enim Christus potuerit communicare suis Apostolis potestatem instituendi sacramenta, ut dicemus articulo sequenti, eam tamen de facto non communicavit, sed per seipsum immediatè sacramenta novæ legis instituere voluit, ut illa in majori essent æstimatione, & ob alias rationes, seu congruentias supra adductas. Ad locum verò Scripturæ, qui videtur militare in contrarium, dicendum est, quòd ly sicut non importat omnimodam paritatem, sicut nec in alio loco, ubi Christus alloquens Patrem dicebat, *Rogo Patrem ut unum sint, sicut & nos unum sumus*; constat enim non posse dari tantam, seu tam perfectam unitatem inter fideles, quanta seu quàm perfecta est unitas inter Patrem & Filium. Unde non colligitur ex prædicto loco, quòd Christus Dominus communicaverit suis Apostolis totam auctoritatem quam acceperat à Patre.

Ad illud verò quòd subditur de sacramentis Baptismi, Confirmationis, & Ordinis, dicendum est, illa sacramenta initio Ecclesiæ sub alia forma vel materiâ ab Apostolis fuisse collata, ex speciali dispensatione Christi, propter exigentiam illorum temporum, ipso Christo Domino peculiariter ad id concurrente, non autem conferente potestatem Apostolis, ut sacramenta illa sic instituerent, aut mutarent, ut magis patebit, cum de illis in particulari agemus.